Sant Amanç de Pedrós

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Sector sud del terme municipal
Emplaçament	A 2250 metres per pista forestal de la carretera BV-4401, punt quilomètric 11'100.

Coordenades:

Latitud:	41.95578
Longitud:	1.96896
UTM Est (X):	414552
UTM Nord (Y):	4645381

Classificació

Número de fitxa	08255 - 13
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern Barroc Contemporani
Segle	XII-XVIII
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	S'observen grans esquerdes als murs i hi ha risc que s'esfondri la teulada a causa de les nul·les reparacions i poc manteniment de l'edifici. La coberta del campanar d'espadanya ja ha caigut i creix vegetació (heura) al murs.
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí, IPA. 3627
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. c. Santa Maria, 1. 08500. Vic
Autoria de la fitxa	Jordi Compte i Marta Homs

Data de registre de la fitxa: dt., 02/10/2007 - 02:00

Descripció

L'església de Sant Amanç de Pedrós es troba situada prop del mas Pedrós, a 250 metres al nord de la masia de Pedrós. L'església és una construcció del segle XII, bastida sobre la primitiva església documentada al segle X. És una construcció molt refeta d'una sola nau, coberta amb volta de canó, i un absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera, encarat a llevant. Un simple ressalt, interposat entre la nau i l'absis, fa la degradació entre ambdós cossos de l'edifici. La teulada és de doble vessant i els murs són de maçoneria de pedra irregular amb algunes zones de filades regulars i amb altres parts amb formes molt irregulars.
Els murs interiors han estat rebaixats amb dos arcs de descàrrega, acabats amb arcs de mig punt, oberts en cadascun dels murs laterals. El temple rep llum a través de tres finestres: dues finestres quadrangulars a l'absis, una de les quals està tapiada; una finestra esqueixada coronada amb una arquivolta que emmarca un arc de mig punt, a la part dreta de la façana sud, i un òcul monolític de pedra motllurada a la part de ponent amb una data al damunt que hi posa 1791.
La porta, molt senzilla, s'obre a la banda esquerra de la façana sud. És una porta d'arc de mig punt emmarcada amb dovelles. Els murs exteriors es mostren totalment nus i orfes d'ornamentacions, llevat d'una cornisa encastada a la part superior del mur de tramuntana, on també hi ha un contrafort al centre de la façana. Només les obertures - finestres i porta - trenquen la monotonia d'aquest edifici, concebut, des del primer moment, amb una gran simplicitat estructural i constructiva. El campanar que corona la façana de ponent és d'espadanya amb dos ulls, que posteriorment ha estat desfigurat.
Al darrere de l'absis hi ha un petit cementiri tancat amb un mur de pedra força fet malbé.
L'edifici, per bé que sembla respondre a una reedificació efectuada al segle XII, sembla evidenciar diverses remodelacions que han alterat profundament la seva genuïna estructura romànica. L'edifici planteja molts interrogants.

Observacions:

A la façana de ponent hi havia un petit cobert adossat, actualment en ruïna.

Història

L'església de Sant Amanç de Pedrós es trobava situada dins l'antic terme del castell d'Oristà, dins el comtat d'Osona-Manresa i pertanyent al bisbat de Vic. L'església molt aviat devia adquirir la categoria de parròquia, que perdé posteriorment. Al llarg de la història fou sufragània de diverses parròquies.
El lloc de Pedrós i l'església de Sant Amanç es comencen a documentar des del 982. L'església apareix citada el 1016 en la donació que féu Folc a Giaclavara de béns situats al castell d'Oristà, en el terme de Sant Amanç, en el lloc dit Pedrós. L'aparició d'un terme de l'església pot fer pensar que ja devia ésser parròquia, fet que es comprova poc temps després, ja que en una llista de parròquies del bisbat de Vic, datable entre 1025 i el 1050 apareix la parròquia de Pedroso, fet que és corroborat en un document de 1069 que cita la parròquia de Sant Amanç "en lo riu que en diuen Pedrós".
Les funcions de parroquials les perdé després del 1154, que apareix per darrera vegada com a parròquia.
L'any 1331 quan el bisbe Galceran Sacosta de Vic visità la zona, Sant Amanç de Pedrós no fou visitada i en canvi ho fou la de Sant Miquel de Terradelles que anteriorment constava com a sufragània de Santa Maria de Gaià. En aquest moment és probable que Sant Amanç de Pedrós es convertís en sufragània de Sant Miquel de Terradelles, però únicament es té constància que l'any 1686, quan el bisbe de Vic Pasqual visità la zona, tant Amanç de Pedrós com Sant Miquel de Terradelles eren sufragànies de Santa Maria de Gaià.

Finalment l'any 1878 en virtut d'una reforma parroquial Sant Amanç passà a vincular-se a la nova parròquia de Sant Pau de Pinós, situació que conserva en l'actualitat. Al 1931 es celebrava a Sant Amanç una missa el dia del Sant i altres diades, a petició dels fidels. Durant la Guerra Civil de 1936-1939 la capella quedà malmesa, i ja no recuperà mai més el culte. Fins fa poc servia de pallissa del mas Pedrós.

Bibliografia

AADD (1984). Catalunya Romànica. Berguedà. Volum XII. Enciclopèdia Catalana, S.A.
AADD (1995). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Bages, Berguedà i Solsonès. Enciclopèdia Catalana, S.A.
AADD (1994). Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
FONT, Dani (1992). Resum històric de les parròquies de l'arxiprestat del Lluçanès. (inèdit).
GAVIN, Josep M (1985). Inventari d'esglésies. Berguedà. Edita Arxiu Gavín.
MASRAMON, Ramon (1982). "Sant Amanç de Pedrós". Estel. Gener de 1982.
VIGUÉ, Jordi i BASTARDES, Albert (1978). El Berguedà, monuments de la Catalunya Romànica, 1. Artestudi Edicions.
Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Santa Maria de Merlès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat el maig de 2007.